

Довженко Олексій Юрійович

Одеський державний університет внутрішніх справ

Науковий керівник: Дерев'янкін Сергій Леонідович, кандидат юридичних наук, доцент

Одеський державний університет внутрішніх справ

ЗБИРАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОСОБУ ЯК ЕТАП ПІДГОТОВКИ ДОДОПИТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КІБЕРЗЛОЧИНІВ

Сучасний світ стає все більш комп'ютеризованим та діджиталізованим. Очевидно, що ці тенденції зростатимуть, а високі технології набуватимуть все більшого впливу на всі аспекти життя людини. Це стає особливо зрозумілим з урахуванням такої нової галузі знань як нейротехнології, що мають на меті пов'язати мозок людини з комп'ютером та глобальною мережею.

Як і будь-яка інша сфера буття, кіберсфера уразива для злочинних посягань. Отже і розслідування кіберзлочинів стало одним з першочергових завдань криміналістичної науки. Відбувається переосмислення підходів до всього комплексу дій, пов'язаних з розслідуванням злочинів. Однією з таких дій традиційно є допит. Одним з факторів, що визначає успішність допиту, є попереднє збирання інформації про допитувану особу.

Психологічна характеристика окремих кібезлочинців виявилась настільки важливою характеристикою кіберзлочинів, що в літературі було запропоновано ряд нових їхніх класифікацій. Зокрема, було запропоновано класифікацію, що ґрунтується на рівні комп'ютерних навичок злочинців: 1. Злочинці, що цілеспрямовано спеціалізуються на кіберзлочинах, скоюють них самостійно й мають професійні технічні знання, необхідні для скоєння злочинів такого роду; 2. Злочинці загального злочинного типу, що скоюють злочини за допомогою електронних пристроїв; 3. Злочинці, що скоюють злочини, неспецифічні для кіберпростору, користуючись при цьому знаннями, які стали ним відомі випадково (наприклад, паролі), або такими, що включають до себе лише поверхневе розуміння комп'ютерної науки [1, с. 92].

Інформацію щодо особистості підозрюваного (обвинуваченого) можна отримати традиційними для слідства способами: з даних криміналістичного обліку та від інших осіб (знайомих, родичів). При цьому, можуть бути з'ясовані спеціальні та професійні навички підозрюваного, схильність до скоєння злочинів, коло спілкування, наявні в підозрюваного засоби комп'ютерної техніки та місця їхнього зберігання, можливі цілі й мотиви скоєння злочину, тощо.

Особливо важливими для даної категорії справ уявляються аналіз попередньої діяльності підозрюваного (трудової та учбової), призначення судово-психологічних та судово-психіатричних експертиз та врахування їхніх висновків, безпосереднє спостереження. Результатом аналізу різноманітної інформації про допитуваного при підготовці до допиту має стати встановлення слідчим рівня знань та інформації про комп'ютерні технології, якими володіє злочинець, з чим було пов'язано злочин, чи могла допитувана особа вчинити цей злочин, або ні.

Фактичну інформацію доцільно отримувати з аналізу відкритої інформації про особу, що стає доступною з дослідження активності цієї особи в мережі Інтернет. До такої інформації належить така, що вказується особою при реєстрації в соціальних мережах, а також відомості про життя особи, що розміщуються нею добровільно під час користування сайтами. Це прізвище, дата й місце народження і проживання, стать, освіта та в яких закладах освіти вона була отримана, рік їхнього закінчення, сімейний стан, місце роботи, контактна інформація, соціальні зв'язки. До того ж, дослідження профілю особи в соціальних мережах дозволяє встановити професійні інтереси, зацікавлення і хобі допитуваного. В. О. Голубев вказує на важливість отримання в підозрюваного інформації про те до якої інформації він мав, або повинен був мати доступ в силу своїх посадових обов'язків [2, с. 140].

Чималий масив інформації можна встановити з дописів і коментарів особи в соціальних мережах. Це, наприклад, ставлення особи до певних соціальних явищ, як то схвалення певної злочинної поведінки (зокрема особи, що займаються зламом комп'ютерних мереж та викраденням інформації, в тому числі, з порушенням авторського права, схильні виправдовувати свої дії міркуваннями абсолютної «свободи в мережі» та, нерідко, анархістськими політичними переконаннями). В деяких випадках можна встановити важливі технічні дані, такі як інформація про електронні прилади особи, оскільки деякі сайти вимагають від користувача обов'язкового зазначення електронної адреси, номеру мобільного телефону, тощо. Ця інформація може бути використана для встановлення часу й місця доступу до певної інформації та здійснення дій та сприяти визначенню того чи могли ці дії бути скоєні відповідною особою.

Додатковим джерелом інформації про особу можуть стати результати судово-психологічних й судово-психіатричних експертиз. Відомо, що найбільш «віртуозні» кіберзлочини вчиняють особи, які мають технічну освіту й тривалий досвід роботи в галузі інформаційних технологій. Це програмісти,

оператори терміналів, системні адміністратори, тощо. Однак левову частку кіберзлочинів складають ті, що важко назвати віртуозними, і для їхнього скоєння достатньо базових технічних навичок. Відповідно, в більшості випадків необхідно встановити не стільки теоретичну здатність особи до скоєння злочину, скільки її психологічний стан та готовність використати свої знання зі злочинною метою. Отриманню саме цієї інформації і слугують судово-психологічні та судово-психіатричні експертизи.

Список використаних джерел

1. Косенков А. Н., Чёрный Г. А. Общая характеристика психологии киберпреступника. Криминологический журнал БГУЭП. 2012. № 3 (21). С. 91-104.
2. Голубев О. В. Розслідування комп'ютерних злочинів: Монографія. Запоріжжя: Гуманітарний університет «ЗІДМУ», 2003. – 296 с.

Гончаренко Тетяна Ігорівна

Луганський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕЦІЇ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день розвиток господарської діяльності, в умовах перебудови ринкової економіки України, є основою економічного і соціального розвитку нашої держави. Розвиток підприємництва в значний мірі допоможе вирішити соціальні проблеми, подолати бідність та поліпшити рівень життя громадян.

Непослідовність у проведенні економічних реформ призвела до того, що перехід від адміністративно-командної системи до ринкової супроводжується зростанням тіньової економіки. При цьому створюються сприятливі умови для корупції, хабарництва, криміналізації економіки. Недосконалою є чинна податкова система, що характеризується надмірним податковим тиском і обтяжливою системою звітності. Негативно впливають на розвиток підприємництва складні та значні витрати для початку бізнесу, надмірне втручання органів державної влади в їхню діяльність [2].

Українська промисловість потерпає від морально-застарілого та неякісного обладнання, застарілих технологій, неефективного управління та інших проблем [3].

В першу чергу треба врахувати, що українська господарська діяльність формується в умовах так званого посттоталітарного суспільства, тобто суспільства, яке поки що спонтанно відтворює обмеження колишньої радянської державно-монополістичної системи господарювання та управління, спираючись головним чином на ті самі політичні сили, структури, теорії, масову свідомість, соціальну психологію та ін., що склалися в рамках цієї системи на певній стадії її еволюції та функціонували протягом понад сімдесят років.

Виробництво національної продукції та послуг може збільшити лише розробка ефективної та якісної моделі розвитку вітчизняних підприємств України. На нашу думку для прискорення розвитку господарської діяльності нашої держави слід запровадити низку напрямів для реформування, а саме:

- удосконалити законодавчу та нормативну бази щодо створення сприятливих умов для розвитку підприємництва;
- посилити державну підтримку суб'єктів підприємництва;
- удосконалити кредитну політику, організацію державних кредитних установ з метою пільгового кредитування суб'єктів підприємницької діяльності;
- стимулювати розвиток підприємництва в галузях, що забезпечують найвищу ефективність суспільного виробництва та його конкурентоспроможність завдяки використанню досягнень науково-технічного прогресу, ресурсозберігаючих технологій, випуску принципово нових видів продукції;
- удосконалити податкову політику, тобто забезпечити функціонування спрощеної системи оподаткування;
- посилити відповідальність органів виконавчої влади, державних службовців за виконання відповідних законів щодо розвитку підприємницької діяльності;
- ухвалити відповідні закони з метою посилення боротьби з корупцією;
- вжити заходів щодо формування потужного внутрішнього сукупного попиту на вітчизняну продукцію;
- сприяти орієнтації виробників на експорт своєї продукції, що вимагає створення наукомістких робочих місць з метою використання інтелектуального потенціалу у виготовленні високоякісної продукції.

В Україні на сьогоднішній день є багато проблем, що перешкоджають розвитку вітчизняного підприємництва, вирішення яких забезпечить підвищення ефективності підприємницької діяльності, розширення підприємницького сектора, зменшення тіньового сектора економіки [1].

Список використаних джерел

1. Гой І.В. тенденції розвитку підприємництва в Україні / І.В. Гой, Т.П. Смелянська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – Хмельницьк. 2013, № 3, Т. 1. – С. 36-40.
2. Бандирська О.В. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні / О.В. Бандирська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №10. – С. 15.
3. Талавіра С.В. Сучасні тенденції регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах глобалізації / С.В. Талавіра // Ефективна економіка. – №9. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1> HYPERLINK